

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ З ПІДВИЩЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ В УПРАВЛІННІ ДЕРЖАВОЮ

Стаття присвячена проблемі розвитку та підвищення активності молоді в управлінні державою. Автор розглядає форми участі молоді в управлінні державою, визначає основні напрямки співпраці органів державної влади та місцевого самоврядування з молоддю та залучення її до державної служби.

Ключові слова: політична активність, політична активність молоді, державне управління, органи державної влади, місцеве самоврядування, державна служба, молодь, соціальна група.

Статья посвящена проблеме развития и повышения активности молодежи в управлении государством. Автор рассматривает формы участия молодежи в управлении государством, определяет основные направления сотрудничества органов государственной власти и местного самоуправления с молодежью и привлечение ее к государственной службе.

Ключевые слова: политическая активность, политическая активность молодежи, государственное управление, органы государственной власти, местное управление, государственная служба, молодежь, социальная группа.

The article is dedicated to problem of the development and increasing to activities youth in management state. Author realizes forms of the participation youth in management state, defines main lines of cooperation organ state authorities and local home rule with youth and attraction her(it) to state service.

Key words: political activity, political activity of youth, state governance, bodies of state power, local governance, public service, youth, social group.

З переходом України на демократичний шлях розвитку її політична система постійно змінюється та вдосконалюється. Молодь є тим суспільним прошарком, який відіграє особливу роль у розвитку суспільства. Саме вона виступає провідником соціально-економічного, політичного і духовного відродження, рушієм нових якісних змін, викликаних назрілими потребами суспільства. Тому держава, що прагне прогресивного розвитку, потребує якомога повнішого залучення молоді до трансформаційних процесів [1, с. 3]. У цьому і проявляється процес політичної соціалізації, в ході якого зростає політична активність молоді, підвищується інтерес до політики. Як зазначає І. Денисова: «політична соціалізація – це процес залучення особистості до політичного життя суспільства, який включає сукупність всіх соціальних

процесів, завдяки яким індивід засвоює певну систему політичних знань, норм, цінностей, установок, традицій, які дозволяють йому функціонувати в якості рівноправного політичного суб'єкта» [2, с. 78].

Вивченням питання молоді та особливостей процесу її політичної соціалізації займалися: О. Яременко, В. Головенько, М. Головатий, Н. Черниш, В. Пилипенко, В. Бебик, В. Ребкало, С. Головаха, Н. Паніна, Ю. Пахомов, С. Макєєв, А. Надточій та багато інших. Проблему взаємодії влади і громадянина розглядали у своїх працях О. Боришполець, О. Валєвський, В. Татенко, А. Колодїй, Л. Купріна, Н. Демчук.

Вивчаючи дану проблему розвитку та підвищення активності молоді в управлінні державою, автор ставить наступні завдання: з'ясувати форми участі молоді в управлінні державою; визначити основні

напрямки співпраці органів державної влади та місцевого самоврядування з молоддю та залучення її до державної служби.

Зміни, які відбулися в політичному та економічному житті України, потребують зростання політичної активності молоді та розвитку молодіжного руху. Передумовою для розвитку українського молодіжного руху повинна стати тісна взаємодія державних і недержавних інституцій з метою створення умов об'єднаної співпраці різних молодіжних громадських організацій для розвитку демократії і побудови відкритого суспільства в Україні [3, с. 78]. Це стане можливим лише за тісної співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування з молодим поколінням нашої держави.

Як показує аналіз програм політичних партій та блоків і положень про молодіжну політику, важливим залишається факт участі молодих активістів цих політичних партій та блоків у виборчому процесі в ролі кандидатів в депутати місцевих органів влади. За приклад візьмемо вибори 2006 року до Миколаївської міської ради. За останні вісім років збільшилась кількість молоді, яка бере участь у виборах у ролі кандидатів у депутати. Так, під час виборчої кампанії 1994 року до Миколаївської міської ради не було кандидатів у віці 18-20 років. У 2002 році їх було вже 6. [4, с. 23].

Аналіз даних дозволяє зробити висновок, що в період 1994-2002 років серед кандидатів у депутати збільшилось також представництво молоді віком від 21 до 30 років. Серед депутатів міської ради, обраних у 1994 році, було 3 особи зазначеної вікової категорії. На виборах 1998 року жоден з їх однолітків не зміг здобути перемогу. Натомість, у виборах 2002 року чисельність таких депутатів досягла 9 осіб, що склало 10 % від усього депутатського корпусу міськради.

За результатами виборів-2006 до міської ради було обрано 18 осіб віком молодше 35 років (20 % від депутатського корпусу). У Миколаївській міській раді представлено молоде покоління кожної з партій-переможниць: так, від Партії регіонів представлено 6 осіб, по 3 особи від Блоку Н. Вітренко «Народна опозиція», Блоку Ю. Тимошенко «БЮТ» та Громадянського блоку «Миколаїв – за Володимира Чайку!», 2 представники молоді має Партія зелених України та 1 молода особа представляє Комуністичну партію України. Показово, що серед числа депутатів міськради є 1 студентка 1984 року народження – наймолодший депутат міської ради п'ятого скликання [5, с. 21]. Це свідчить про те, що з кожним роком молоде покоління Миколаївщини намагається все активніше перетворитися зі споживачів державної політики на її творців. Як свідчать дані про склад депутатів міськради 1994-2006 р., кількісний склад молоді збільшився з 3 до 18, тобто у 6 разів. Виходячи із зазначеного співпраця органів державної влади і місцевого самоврядування з молоддю Миколаївської області виходить на новий рівень.

Органи державної влади та місцевого самоврядування намагаються вирішити проблеми молоді шляхом розробки і реалізації відповідних спеціальних програм. Рівень інформованості молодого населення області про існування таких програм досить низький, про що свідчать отримані дані результатів опитування: майже 49 % чули певну інформацію про існування таких спеціальних програм, трохи більше 43 % респондентів нічого не знають про такі програми, і лише 6,6 % змогли назвати хоча б одну програму з вирішення молодіжних проблем.

При з'ясуванні реального стану діалогу між державою і молоддю, було з'ясовано що більше 30 % не вірить у те, що звернення до держави може дати результати, і лише 7 % отримали при зверненні допомогу, тобто 53 % складу виявилася незадіяною. У зв'язку з цим потрібно приділяти якомога більше уваги щодо реалізації молодіжних програм [6, с. 31].

Відповідно до пункту 16 частини першої статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», і Постанови Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 року №1444 «Про затвердження Програми підготовки та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, створення умов для її професійного зростання» Миколаївська обласна рада затвердила Програму підготовки та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, створення умов для її професійного зростання в Миколаївській області на 2004-2005 роки [7, с. 2].

Завданнями програми є: підвищення престижу державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, активізація у молодіжному середовищі просвітницької діяльності з питань державного будівництва, державного управління, державної служби, підготовка високопрофесійних державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування; удосконалення системи добору талановитої молоді до вищих навчальних закладів, які готують фахівців для служби в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, і зарахування їх до кадрового резерву; сприяння професійному зростанню молодих державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Програмою передбачений системний та цілеспрямований вибір місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування осіб для направлення на навчання до Національної академії державного управління при Президенті України вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку магістрів за спеціальностями освітньої галузі «Державне управління». Цей вибір повинен проводитися, насамперед, із числа молодих державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Також органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть

рекомендувати або направляти на навчання до таких вищих навчальних закладів представників молодіжних громадських організацій за наявності обґрунтованої потреби. З метою професійного зростання та просування по службі молодих державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для їх постійної самоосвіти з питань державного управління, удосконалення практичних вмінь та навичок у роботі за програмами самоосвіти, які затверджуються органом державної влади чи органом місцевого самоврядування, що є підставою для перебування у кадровому резерві, та для підвищення ними у встановлений строк кваліфікації відповідно до затверджених професійних програм з урахуванням актуальних питань державного управління.

Громадська активність молоді традиційно пов'язана з участю молоді в різного роду громадських об'єднаннях, зокрема у громадських організаціях та політичних партіях. Одним з показників активності є рівень обізнаності молоді щодо існування та діяльності такого роду організацій. Потрібно розпочати роботу по розширенню засобів інформування молодого населення області як з питань повсякденної діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в сфері молодіжної політики, так і з приводу можливої допомоги, яку може отримати молода людина від держави в межах спеціальних програм [8, с. 50].

Аналіз поведінки молоді, як особливої соціальної групи, відіграє значну роль в оцінці сучасного політичного процесу. Ступінь залучення молоді в політичне життя, засвоєння молодими людьми політичних прав і практик, їх реалізації (які забезпечують прийняття того чи іншого політичного порядку) визначають стійкість розвитку соціуму, бо саме молоді доведеться формувати політичну еліту завтрашнього дня [9, с. 64].

Успішна політична соціалізація як процес залучення індивідів до політичного життя, засвоєння ними норм та практик політичної сфери є одним із основних гарантів стабільності політичної системи та показником її ефективності [10, с. 80].

На це спрямована робота Управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської облдержадміністрації. Головними напрямками взаємодії управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської облдержадміністрації та молодіжних (дитячих) організацій є розробка та впровадження заходів щодо державної підтримки молодіжних об'єднань; залучення їх до розробки і реалізації молодіжної політики сприяння підвищенню освітнього рівня лідерів та активу громадських молодіжних організацій; організація та проведення масових заходів, семінарів, тренінгів, науково-практичних конференцій, акцій, фестивалів, свят; організаційна та фінансова підтримка суспільно корисних програм та проєктів області [11, с. 23].

Для плідної співпраці органів державної влади і молоді можна виділити наступні форми взаємодії:

1) залучення молоді до вироблення програм молодіжної політики, а також вирішення всіх питань молодіжного розвитку;

2) створення кадрового резерву на державну службу з представників молодіжних громадських організацій;

3) залучення молоді до державного управління у спеціалізованих закладах;

4) підтримка розвитку молодіжних парламентів, адміністрацій при місцевих органах державної влади;

5) сприяння залучення молоді у зайнятті депутатських місць у представницьких органах влади через проведення семінарів, створенні пільгових умов у реєстрації та ін. [12, с. 81]

Всі ці форми існують в Україні, але майже не охоплюють сільські місцевості, тому вони є лише формальними. Але, незважаючи на це, різні форми взаємодії органів державної влади і молоді постійно розвиваються та вдосконалюються. Так, наприклад, у м. Миколаєві при підтримці активістів обласного відділу Партії регіонів 28 березня 2008 р. відкрився молодіжний центр, який об'єднає більше 70 молодіжних громадських і політичних організацій міста, представників студентського і учнівського самоврядування, що надасть можливість молоді бути більш самостійними та брати участь у політичному житті суспільств [13, с. 3].

Однією з ефективних форм взаємодії органів державної влади і молоді можна назвати обласний семінар лідерів-активістів молодіжного руху Миколаївської області під назвою «Освічена молодь – міцна держава», який проходив у серпні 2008 р. у Коблеві. Організатором виступив «Союз молоді регіонів України» при підтримці Миколаївського обласного управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської адміністрації в рамках програми «Сприяння підвищенню соціальної і політичної активності молоді». На семінарі була апробована нова система навчання молодих лідерів, які отримали під час семінару теоретичні і практичні знання, що допоможуть їм успішно реалізувати себе як у суспільній діяльності, так і в особистому кар'єрному зростанні [14, с. 3].

Молодь є особливо активною складовою сучасного українського суспільства. Молодим поколінням належить реалізувати започатковані в нашій державі реформи та розвинути їх до рівня системних соціально-економічних перетворень. Саме від здатності молоді бути активною, дієздатною та творчою силою залежать перспективи державо-розбудовчого процесу в Україні [15, с. 7].

Потрібно здійснювати заходи щодо формування активної життєвої позиції молоді у наступних напрямках:

1) поглиблення підтримки ініціатив молоді щодо участі у громадському житті країни, створення органів місцевого самоврядування, зміцнення діючих та сприяння утворенню нових громадських молодіжних і дитячих об'єднань, заохочення волонтерського руху;

2) зміцнення соціального партнерства між органами влади та молодіжними організаціями

всіх рівнів, безумовне дотримання положень законодавства щодо статусу молодіжних і дитячих громадських організацій, залучення їх до розроблення і обговорення проектів рішень з питань державної політики щодо дітей та молоді;

3) збільшення у бюджетах усіх рівнів коштів на фінансування програм, спрямованих на забезпечення соціального становлення та розвитку молодих громадян.

Доцільно відмітити роль ЗМІ як інструменту впливу на місцеві органи державної влади. На жаль, місцеві ЗМІ не розглядаються як канал налагодження взаємодії та співпраці між молоддю та органами державної влади жодною зі сторін. Так, із 39 статей, виданих на молодіжну тематику протягом жовтня 2006 року в м. Миколаєві, лише одна висвітлювала державну молодіжну політику. З іншого боку, не було опубліковано жодного звернення молоді до органів влади з актуальних для неї проблем. Таким чином, особливої уваги потребує аспект наявності механізмів, за допомогою яких відбувається діалог між молоддю та органами влади [16, с. 30].

Для того, щоб підвищити рівень політичної соціалізації молоді, необхідно проводити інформаційно-

роз'яснювальну та освітню роботу, до якої залучати широкі кола молодіжних організацій. Основними завданнями є: мотивування молоді до участі у виборчому процесі, тобто балотування молоді до місцевих рад; надання молодіжним лідерам та активу молодіжних організацій необхідної теоретичної і практичної підготовки; створення консультативних центрів для залучення молоді до місцевих рад. А також, доцільним було б використання зарубіжного досвіду створення і організації роботи центрів молодих політиків [17, с. 45]. Тобто необхідно створити такі умови, за яких молодь могла б проявити себе та брати активну участь у житті суспільства.

Можна зробити висновок, що виховання, навчання і практична підготовка молодих управлінців – це потреба часу, і залежно від того, яку увагу цьому приділяють держава, громадські та політичні об'єднання та наскільки молоде покоління готове взяти на себе відповідальність за розв'язання проблем держави відбуватиметься подальший розвиток української держави, завтрашній день якої належить саме молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Скотар Ю.О. Молодь Миколаївщини у демографічному вимірі // Український Південь. – 2008. – № 24 (771). – С. 3.
2. Денисова И.В. О роли социальных институтов в процессе политической социализации (социально-исторический аспект) // Социальные институты в истории. – Омск. – 1996. – С. 78.
3. Гонтарук О. Роль молодіжних громадських організацій в українському суспільстві // Матер. Міжнар. наук-практ. конф. 27-28 вересня 2001 р. – К.: Міленіум, 2001. – С. 78.
4. Молодіжна політика в Миколаївській області. Аналітичний звіт за результатами моніторингового дослідження / Упорядники О. Копил, Р. Чупрін, О. Бояркіна, Т. Погляд. – Миколаїв: Миколаївський дослідницько-аналітичний центр, 2006. – 83 с.
5. Там само. – С. 21.
6. Там само. – С. 31.
7. Програма підготовки та залучення молоді до державної служби в органах місцевого самоврядування, створення умов для її професійного зростання в Миколаївській області на 2004-2005 рр.: [Рішення] / Миколаївська обласна рада. – Миколаїв. – 2004. – 10 с.
8. Молодіжна політика в Миколаївській області. Аналітичний звіт за результатами моніторингового дослідження / Упорядники О. Копил, Р. Чупрін, О. Бояркіна, Т. Погляд. – Миколаїв: Миколаївський дослідницько-аналітичний центр, 2006. – 83 с.
9. Великая Н. Зомби или революционеры? Политическая социализация молодежи в контексте исторического сознания // Свободная мысль. – 2005. – № 9. – С. 64-80.
10. Там само. – С. 80.
11. Управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської облдержадміністрації. – [Миколаїв], 2006. – С. 23.
12. Анфілова О. Влада і молодь: співпраця і шляхи порозуміння // Матер. Міжнар. наук-практ. конф. 27-28 вересня 2001 р. – К.: Міленіум, 2001. – С. 81.
13. В Николаеве при поддержке регионалов открылся молодежный центр // Принцип. – 2008. – №7. – 31 марта – 6 апреля. – С. 3.
14. Николаевское областное отделение СМРУ провело в Коблево семинар для молодых лидеров // Принцип. – 2008. – № 26. – 1-7 сентября. – С. 3.
15. Нове покоління незалежної України (1991-2001 рр.): Щорічна доповідь Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів про становище молоді в Україні (за підсумками 2001 р.) / Авт. кол.: О.М. Балакірева та ін. – К., 2002. – 211 с.
16. Цапко О. Виховання майбутньої політичної еліти України шляхом залучення сучасних лідерів та активу молодіжних організацій до участі у виборах до місцевих рад // Матер. Міжнар. наук-практ. конф. 27-28 вересня 2001 р. – К.: Міленіум, 2001. – С. 45.

Рецензенти: доктор історичних наук, професор Багмет М.О.;
кандидат філософських наук, доцент Ханстантинов В.О.